

Mamma, pappa og barn: Den tradisjonelle kjernefamilien dominerer i barns rollelek

Barn er bevisst på at det kan være to mammaer eller to pappaer i en familie. Likevel gifter ikke Barbie seg med andre enn Ken i barnehagen.

MAGASINARTIKKEL | SIST ENDRET: 10.03.2022

– Når barn leker familie, er det fortsatt den tradisjonelle kjernefamilien med mamma, pappa, og barn som er normen, sier den svenske forskeren Lena Sotevik.

Hun har studert den frie leken til 24 barn i en enkelt barnehage to dager i uken gjennom et helt år. Barna var mellom tre og seks år.

Forskeren satt ofte i barnehagen hele dagen og fulgte med på hva barna gjorde. Hun var opptatt av ikke å påvirke dem i leken. Sotevik noterte det hun så, og hadde i tillegg uformelle samtaler med barn og ansatte. De ansatte ble også intervjuet av forskeren.

Barna visste om andre alternativer

I den spontane leken så Sotevik mange eksempler på rolleleker som var inspirert av barns hverdag. De lekte for eksempel familie, barnehage eller noe de hadde sett på TV. Mamma-pappa-barn var en vanlig rollelek i denne barnehagen, særlig blant de store jentene.

Det var nettopp familieleken Sotevik var mest interessert i å studere.

Noen barn lekte familier som besto av bare mamma og barn, for eksempel en storesøster og en lillebror. Pappaene var generelt mindre viktige i barnas familielek enn mammaene.

Sotevik så aldri at barna lekte familier som besto av to mammaer eller to pappaer. – Men det betyr ikke at alle barna manglet kjennskap til at det finnes slik familier, forteller hun.

– Da jeg spurte barna, var det noen som kjente til at det kan være to mammaer og to pappaer i en familie. Men i den barnehagen jeg var i, forekom ikke dette i leken.

Uten en mann til stede så ble det ikke noe bryllup, registrerte forskeren. Barbiedukkene giftet seg ikke med hverandre.

– At disse normene er dominerende i leken, handler ikke om at barna mener at det bør være sånn i en familie. Men akkurat som voksne påvirkes barna av det de lærer av omgivelsene, mener forskeren.

« Både barna og de voksne hadde kjennskap til ulike familiekonstellasjoner. Men kunnskap alene er ikke nok»

Reproduserer og utfordrer normer

Lena Sotevik mener at de tradisjonelle normene både reproduseres og utfordres i barnehagene. Dette baserer hun blant annet på intervjuene hun gjorde med personalet i barnehagen hun forsket på.

– De jobbet aktivt med å forsøke å gi jenter og gutter samme muligheter. Dette var noe de ansatte snakket mye om. Jeg opplevde at de hadde interesse for disse spørsmålene, men de hadde ikke tid til å reflektere så mye over dem.

Barnehagepersonalet hadde et ønske om å utvikle seg på dette området og var selvkritiske fordi de ikke hadde tid til å gjøre det. Årsaken de oppga, var at de hadde så mye annet å gjøre.

Usikre på hvordan de skal gjøre det

Når det heteronormative mønsteret gjentar seg, er det altså ikke på grunn av mangel på kunnskap eller uvitenhet om andre muligheter, verken hos barna eller personalet. Både barna og de voksne i barnehagen Sotevik studerte, hadde kjennskap til ulike familiekonstellasjoner.

Men kunnskap alene er ikke nok. Sotevik mener at mange voksne i barnehager er usikre på hvordan de skal snakke om disse spørsmålene.

– Kanskje er seksualitet et vanskelig tema å ta opp i barnehagene fordi de ansatte tenker at barna er for små til å forstå?

Venner eller kjærester?

– Barn tilbringer mye tid i barnehagen. Møter de en barnehage som har begrensede kjønnsnormer, kan det bidra til at de oppfatter noen måter å leve på som bedre enn andre. Det kan påvirke hvordan barna ser på seg selv senere i livet, og på den måten påvirke livsvilkårene deres, mener Sotevik.

Hun foreslår at voksne kan bli tydeligere når de snakker med barn om kjønnsnormer. I dag er mange samtaler om dette temaet ganske ulne.

– Det kan være nødvendig å gjøre det mer eksplisitt. Man kan fortelle barn at det er snakk om to mammaer eller to pappaer. Og at både barn og voksne kan bli forelsket i personer av samme kjønn.

Skrevet av Bård Amundsen på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet

Kjelde

Sotevik, L., Hammarén, N. & Hellman, A. (2019). "Familiar play: age-coded heteronormativity in Swedish early childhood education". *European Early Childhood Education Research Journal*, 27(4):520-533